

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์ ตลาดการเงิน และสถาบันการเงิน

ดร.สิปปภาส พรสุขสว่าง

สารบัญ (โดยละเอียด)

อารัมภบท	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(17)
	(18)

ส่วนที่ 1 บทนำ

บทที่ 1	ทำไมต้องศึกษาตลาดการเงินและสถาบันการเงิน	3
	ความนำ	3
	ทำไมต้องศึกษาตลาดการเงิน	4
	ตลาดหุ้นกู้และอัตราดอกเบี้ย	4
	ตลาดหุ้นสามัญ	5
	ตลาดปวีวรรตเงินตรา	6
	ทำไมต้องศึกษาสถาบันการเงิน	7
	ธนาคารกลางและการดำเนินนโยบายการเงิน	7
	โครงสร้างระบบการเงิน	8
	ธนาคารและสถาบันการเงินอื่นๆ	8
	สรุป	9
	คำศัพท์สำคัญ	9
	คำถามท้ายบท	10

บทที่ 2	เงินและระบบการชำระเงิน	11
	ความนำ	11
	ความหมายของเงิน	12
	หน้าที่ของเงิน	12
	สื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Medium of Exchange)	12
	หน่วยวัดมูลค่า (Unit of Account)	13
	ตัวสะสมมูลค่า (Store of Value)	13
	วิวัฒนาการของระบบการชำระเงิน	14
	เงินในรูปแบบของโลหะ (Commodity Money)	14
	เงินในรูปแบบของกระดาษ (Fiat Money)	14

	หน้า
เช็ค (Checks)	15
การชำระเงินผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Payment)	15
เงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Money)	16
การวัดปริมาณเงิน	17
ปริมาณเงินในความหมายของธนาคารแห่งประเทศไทย	17
สรุป	19
คำศัพท์สำคัญ	20
คำถามท้ายบท	21
บทที่ 3 ภาพรวมระบบการเงิน	23
ความนำ	23
หน้าที่ของตลาดการเงิน	24
โครงสร้างตลาดการเงิน	25
ตลาดตราสารหนี้และตลาดตราสารทุน (Debt and Equity Markets)	25
ตลาดแรกและตลาดรอง (Primary and Secondary Markets)	26
Exchange and Over-the-Counter Markets	27
ตลาดเงินและตลาดทุน (Money and Capital Markets)	27
ตราสารการเงินในตลาดการเงิน	27
ตราสารการเงินในตลาดเงิน (Money Market Securities)	27
ตราสารการเงินในตลาดทุน (Capital Market Securities)	29
ตราสารอนุพันธ์ (Derivative Securities)	30
ตลาดการเงินระหว่างประเทศ	30
ตลาดหุ้นระหว่างประเทศ Eurobonds และ Eurocurrencies	30
ตลาดหุ้นสามัญที่สำคัญในต่างประเทศ	31
หน้าที่ของตัวกลางการเงิน	31
ต้นทุนการแลกเปลี่ยน (Transaction Costs)	32
การร่วมรับความเสี่ยง (Risk Sharing)	32
ความไม่สมมาตรของข้อมูลข่าวสาร (Asymmetric Information):	
Adverse Selection และ Moral Hazard	33
ประเภทของตัวกลางการเงิน	34
สถาบันเงินฝาก (Depository Institutions)	34
สถาบันเงินออมในรูปของสัญญา (Contractual Savings Institutions)	37
ตัวกลางเพื่อการลงทุน (Investment Intermediaries)	38

	หน้า
มาตรการในระบบการเงิน	39
เพื่อเพิ่มข้อมูลข่าวสารแก่นักลงทุน	39
เพื่อสร้างความมั่นใจในความมั่นคงและความมีเสถียรภาพของตัวกลางการเงิน	41
สรุป	41
คำศัพท์สำคัญ	43
คำถามท้ายบท	44

ส่วนที่ 2 ตลาดการเงิน

* บทที่ 4	ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย	47
	ความนำ	47
	ต้นทุนของเงิน (Cost of Money)	48
	การวัดอัตราดอกเบี้ย	48
*	มูลค่าปัจจุบัน (Present Value)	48
	ประเภทของตราสารหนี้ในตลาดการเงิน	50
	ผลตอบแทนเมื่อสิ้นสุดอายุการไถ่ถอน (Yield to Maturity)	51
	ผลตอบแทนเมื่อสิ้นสุดอายุการไถ่ถอนและราคาของ Coupon Bond	54
	ความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยแท้จริงและอัตราดอกเบี้ยตัวเงิน	54
	ความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ย (Interest Rates) และอัตราผลตอบแทน (Rate of Return)	59
	ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย (Interest-Rate Risk)	61
	ความเสี่ยงจากการลงทุนซ้ำ (Reinvestment Risk)	62
	สรุป	62
	คำศัพท์สำคัญ	63
	คำถามท้ายบท	63
* บทที่ 5	พฤติกรรมอัตราดอกเบี้ย	65 *
	ความนำ	65
	ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความต้องการในสินทรัพย์	66
	ความมั่งคั่ง (Wealth)	66
	ผลตอบแทนที่คาดการณ์ (Expected Return)	66
	ความเสี่ยง (Risk)	66
	สภาพคล่อง (Liquidity)	66
	ทฤษฎีความต้องการในสินทรัพย์	66

	หน้า
อุปสงค์และอุปทานในตลาดหุ้นกู้	67
เส้นอุปสงค์	67
เส้นอุปทาน	69
ดุลยภาพตลาด	69
การวิเคราะห์อุปสงค์และอุปทาน	70
การเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ	71
การเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์ของหุ้นกู้	71
การเปลี่ยนแปลงในอุปทานของหุ้นกู้	75
การเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยเนื่องจากการเงินเพื่อที่คาดการณ์ (Fisher Effect)	77
การเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยเนื่องจากการขยายตัวของวัฏจักรธุรกิจ	78
อุปสงค์และอุปทานในตลาดของเงิน: กรอบแนวคิดความพึงพอใจในสภาพคล่อง	79
การเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพในกรอบแนวคิดความพึงพอใจในสภาพคล่อง	82
การเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์ของเงิน	82
การเปลี่ยนแปลงในอุปทานของเงิน	83
การเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพจากรายได้ ระดับราคาสินค้า และปริมาณเงิน	83
การเปลี่ยนแปลงในรายได้	84
การเปลี่ยนแปลงในระดับราคาสินค้า	84
การเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงิน	85
เงินและอัตราดอกเบี้ย	85
สรุป	90
คำศัพท์สำคัญ	91
คำถามท้ายบท	91
 บทที่ 6 โครงสร้างความเสี่ยงและโครงสร้างอายุการไถ่ถอนของอัตราดอกเบี้ย	 93
ความนำ	93
โครงสร้างความเสี่ยงของอัตราดอกเบี้ย	94
ความเสี่ยงจากการชำระหนี้คืน (Default Risk)	94
สภาพคล่อง (Liquidity)	95
การพิจารณาภาษีรายได้ (Income Tax Considerations)	96
โครงสร้างอายุการไถ่ถอนของอัตราดอกเบี้ย	96
ทฤษฎีการคาดการณ์ (Expectations Theory)	98
ทฤษฎีตลาดที่ถูกแบ่งแยก (Segmented Markets Theory)	102
ทฤษฎีส่วนชดเชยสภาพคล่องและทฤษฎีความพึงพอใจเฉพาะ	
(Liquidity Premium and Preferred Habitat Theories)	103

สรุป	หน้า
คำศัพท์สำคัญ	106
คำถามท้ายบท	107
	107

ส่วนที่ 3 สถาบันการเงิน

บทที่ 7 การวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์ในโครงสร้างทางการเงินของระบบเศรษฐกิจ	111
ความนำ	111
ความจริงพื้นฐานเกี่ยวกับโครงสร้างการเงิน	112
ต้นทุนการแลกเปลี่ยน (Transaction Costs)	114
อิทธิพลของต้นทุนการแลกเปลี่ยนที่มีต่อโครงสร้างทางการเงิน	114
บทบาทของตัวกลางการเงินในการลดต้นทุนการแลกเปลี่ยน	114
ความไม่สมมาตรของข้อมูลข่าวสาร (Asymmetric Information):	
ปัญหา Adverse Selection และ Moral Hazard	115
อิทธิพลของ Adverse Selection ที่มีต่อโครงสร้างการเงิน	116
ปัญหา Adverse Selection ในตลาดหุ้นสามัญ และตลาดหุ้นกู้	116
เครื่องมือในการแก้ไขปัญหา Adverse Selection	117
ผลกระทบของ Moral Hazard ที่มีต่อการเลือกระหว่างสัญญาหนี้และสัญญาทุน	121
Moral Hazard ในสัญญาทุน: ปัญหา เจ้าของ-ตัวแทน	121
เครื่องมือในการแก้ไขปัญหา เจ้าของ-ตัวแทน	122
อิทธิพลของ Moral Hazard ที่มีต่อโครงสร้างการเงินในตลาดตราสารหนี้	124
เครื่องมือในการแก้ไขปัญหา Moral Hazard ในสัญญาหนี้	125
วิกฤติการณ์การเงินและกิจกรรมมวลรวมทางเศรษฐกิจ	127
ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของวิกฤติการณ์การเงิน	128
สรุป	131
คำศัพท์สำคัญ	132
คำถามท้ายบท	133
บทที่ 8 ผลประโยชน์ทับซ้อนและจริยธรรมในสถาบันการเงิน	135
ความนำ	135
ผลประโยชน์ทับซ้อนและความสำคัญ	136
ผลประโยชน์ทับซ้อนและจริยธรรม	137

	หน้า
ประเภทของผลประโยชน์ทับซ้อน	137
การค้าประกันและการวิจัยของวาณิชธนกิจ	137
การตรวจสอบและการเป็นที่ปรึกษาของสำนักงานผู้ตรวจสอบบัญชี	138
การประเมินความน่าเชื่อถือและการเป็นที่ปรึกษาของสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ	138
Universal Banking	139
ตลาดและการจำกัดการแสวงหาผลประโยชน์จากผลประโยชน์ทับซ้อน	140
แนวความคิดสำหรับการประเมินนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาลิขสิทธิ์ทับซ้อน	140
วิธีการแก้ไขปัญหาลิขสิทธิ์ทับซ้อน	141
สรุป	144
คำศัพท์สำคัญ	145
คำถามท้ายบท	145
บทที่ 9 การธนาคารและการบริหารสถาบันการเงิน	147 ✕
ความน่า	147
/ งบดุลของธนาคาร	148
หนี้สิน	148
ทรัพย์สิน	150
/ การธนาคารเบื้องต้น	151
/ หลักพื้นฐานทั่วไปของการบริหารธนาคาร	154
การบริหารสภาพคล่องและบทบาทของเงินสำรอง	155
การบริหารสินทรัพย์	159
การบริหารหนี้สิน	160
การบริหารเงินทุนให้เพียงพอ	160
/ ธุรกิจนอกงบดุล (Off-Balance-Sheet Activities)	163
การขายสินเชื่อ	164
การสร้างรายได้จากค่าธรรมเนียม	164
ธุรกรรมการค้าและวิธีการบริหารความเสี่ยง	164
/ การวัดผลการดำเนินงานของธนาคาร	165
งบกำไรขาดทุนของธนาคาร	165
การวัดผลการดำเนินงานของธนาคาร	167

	หน้า
สรุป	168
คำศัพท์สำคัญ	170
คำถามท้ายบท	170

ส่วนที่ 4 ธนาคารกลางและการดำเนินนโยบายการเงิน

บทที่ 10 โครงสร้างธนาคารแห่งประเทศไทย	173
ความนำ	173
ประวัติความเป็นมา	174
โครงสร้างธนาคารแห่งประเทศไทย	175
คณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย	176
ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย	176
คณะกรรมการนโยบายการเงิน	176
คณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงิน	177
คณะกรรมการระบบการชำระเงิน	177
คณะกรรมการตรวจสอบ	178
คณะกรรมการจัดการกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน	179
บทบาทหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทย	179
ส่วนงานในสำนักงานใหญ่	180
สำนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยในภูมิภาค	182
ศูนย์จัดการธนบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย	182
สำนักงานตัวแทนธนาคารแห่งประเทศไทยในต่างประเทศ	182
สรุป	183
คำศัพท์สำคัญ	183
คำถามท้ายบท	184
บทที่ 11 การดำเนินนโยบายการเงิน: เครื่องมือ เป้าหมาย กลยุทธ์และวิธีการ	185
ความนำ	185
บุคคลของธนาคารกลาง	186
หนี้สิน	186
ทรัพย์สิน	187
การดำเนินการในตลาดเปิด (Open Market Operation)	187
การให้ยืมโดยส่วนลด (Discount Lending)	188

	หน้า
ตลาดเงินสำรองและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระหว่างธนาคาร	189
อุปสงค์และอุปทานในตลาดเงินสำรอง	190
เครื่องมือในการดำเนินนโยบายการเงินและผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ระหว่างธนาคาร	191
เครื่องมือในการดำเนินนโยบายการเงิน (Tools of Monetary Policy)	194
การดำเนินการในตลาดเปิด (Open Market Operation)	194
นโยบายส่วนลด (Discount Policy)	195
การเป็นผู้ให้กู้ยืมแหล่งสุดท้าย (Lender of Last Resort)	195
การดำรงสำรองตามกฎหมาย (Reserve Requirements)	196
เป้าหมายเสถียรภาพของราคา (Price Stability Goal) และตัวแปรสนับสนุน	
เสถียรภาพ (Nominal Anchor)	197
บทบาทของตัวแปรสนับสนุนเสถียรภาพ (Nominal Anchor)	197
ปัญหาของความไม่สอดคล้องของเวลา (Time-Inconsistency)	197
เป้าหมายอื่นๆ ของการดำเนินนโยบายการเงิน	198
ระดับการจ้างงานที่สูง (High Employment)	198
การเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth)	199
เสถียรภาพของตลาดการเงิน (Stability of Financial Markets)	199
เสถียรภาพของอัตราดอกเบี้ย (Interest-Rate Stability)	199
เสถียรภาพในตลาดปริวรรตเงินตรา	
(Stability in Foreign Exchange Markets)	200
เสถียรภาพราคา: เป้าหมายระยะยาวเบื้องต้นของนโยบายการเงิน	
(The Primary Long-Run Goal of Monetary Policy)	200
เป้าหมายเงิน (Monetary Targeting)	201
ข้อดีของเป้าหมายเงิน	201
ข้อเสียของเป้าหมายเงิน	201
เป้าหมายเงินเฟ้อ (Inflation Targeting)	201
ข้อดีของเป้าหมายเงินเฟ้อ	202
ข้อเสียของเป้าหมายเงินเฟ้อ	203
การเลือกใช้เครื่องมือนโยบาย (Policy Instrument)	204
บรรทัดฐานของการเลือกใช้เครื่องมือนโยบาย	206
ความสามารถในการสังเกตและวัดผล (Observability and Measurability)	207
ความสามารถในการควบคุม (Controllability)	207
ผลกระทบต่อเป้าหมายที่สามารถพยากรณ์ได้ (Predictable Effect on Goals)	207

	หน้า
สรุป	208
คำศัพท์สำคัญ	209
คำถามท้ายบท	210

ส่วนที่ 5 การเงินระหว่างประเทศ

บทที่ 12 ตลาดปริวรรตเงินตรา	213	X
ความนำ	213	
ตลาดปริวรรตเงินตรา	214	
ความหมายของอัตราแลกเปลี่ยน	214	
ความสำคัญของอัตราแลกเปลี่ยน	214	
อัตราแลกเปลี่ยนในระยะยาว	215	
กฎของราคาเดียว (Law of One Price)	215	
ทฤษฎีความเสมอภาคอำนาจการซื้อ (Theory of Purchasing Power Parity)	216	
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนในระยะยาว	216	
อัตราแลกเปลี่ยนในระยะสั้น	218	
การเปรียบเทียบผลตอบแทนที่คาดการณ์ของสินทรัพย์ภายในประเทศ		
และสินทรัพย์ต่างประเทศ	218	
เงื่อนไขความเสมอภาคของอัตราดอกเบี้ย (Interest Parity Condition)	220	
เส้นอุปสงค์ของสินทรัพย์ภายในประเทศ	222	
เส้นอุปทานของสินทรัพย์ภายในประเทศ	223	
ดุลยภาพในตลาดปริวรรตเงินตรา	223	
การเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยน	224	
การเปลี่ยนแปลงความต้องการในสินทรัพย์ภายในประเทศ	224	
การเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ย	227	
การเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงิน	228	
การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่มากเกินไป (Exchange Rate Overshooting)	229	
สรุป	230	
คำศัพท์สำคัญ	231	
คำถามท้ายบท	231	

	หน้า
บทที่ 13 ระบบการเงินระหว่างประเทศ	233
ความนำ	233
การแทรกแซงในตลาดปริวรรตเงินตรา	234
การแทรกแซงและปริมาณเงิน	234
การแทรกแซงแบบไม่หักล้าง (Unsterilized Intervention)	236
การแทรกแซงแบบหักล้าง (Sterilized Intervention)	238
ดุลการชำระเงิน (Balance of Payments)	238
ระบบอัตราแลกเปลี่ยนในระบบการเงินระหว่างประเทศ	239
ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ (Fixed Exchange Rate Regimes)	240
การทำงานของระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่	241
ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ (Managed Float)	244
การควบคุมเงินทุน (Capital Controls)	244
การควบคุมทุนไหลออก	245
การควบคุมทุนไหลเข้า	245
บทบาทของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ	246
การเป็นผู้ให้กู้ยืมแหล่งสุดท้ายระหว่างประเทศ (International Lender of Last Resort)	246
สรุป	248
คำศัพท์สำคัญ	249
คำถามท้ายบท	250
บรรณานุกรม	251
ดัชนี	255
ประวัติผู้เขียน	273